

Arts en viu per a un món canviant

Publicat per [Interacció](#) [1] el 13/01/2022 - 13:40 | Última modificació: 30/03/2026 - 10:31

En els moments de crisi **l'autonomia de l'art es desdibuixa i renova els seus vincles amb l'acció política**. En els actuals dies d'incertesa, encara en plena sisena onada de la pandèmia i tot just prefigurant com serà l'era posterior, l'art no només ofereix moments de bellesa, consol i evasió, sinó que referma el seu potencial de transformació social i aborda de cara les derives que marquen el present i comprometen el futur. Aquesta és la premissa que sembla impregnar **els llenguatges, les temàtiques i les intencions dels artífexs de moltes de les propostes del món de les arts visuals, escèniques i musicals**; arts en viu que són font constant d'innovació i un potent vector d'incidència en les realitats locals i globals. Veus joves, sobretot, **aborden de manera crítica les desigualtats, el masclisme, el racisme, el canvi climàtic, les malalties mentals. La soledat**. I configuren nous imaginaris que marquen el rumb de l'escena, l'experiència quotidiana i les polítiques culturals, avui basades en els drets.

Les iniciatives que qüestionen la colonialitat, sens dubte relacionades amb les experiències dels fills de les diàspores postcoloniales, **plantegen una revisió de les narratives i imaginaris hegemònics de la cultura occidental** a partir de la consideració de les mirades diverses construïdes als marges dels discursos culturals oficials. **Les arts en viu impulsen reflexions incisives en aquest sentit**, paral·lelament al treball que estan duent a terme institucions culturals de tot el món (Ashamu, 2021, 22 novembre), immerses en debats polèmics de gran actualitat com el de la rellevància de 'l'experiència viscuda' –'lived experience'– al voltant del racisme (Osborne, 2021, 4 novembre). Catàrsia, format el 2018 per joves asiaticodescendents de Catalunya, denuncia amb les arts escèniques que sovint la diferència és vista com a oposició a la norma, i no escapa del racisme. El col·lectiu contribueix a generar noves narratives de la quotidianitat i oferir exemples plurals i complexos de la realitat relacionada amb la diversitat. A través del teatre fòrum **porta als instituts peces teatrals que tracten temes relacionats amb el racisme social i estructural, els imaginaris colonials, el feminisme i la identitat**, buscant consolidar un nou discurs sobre les diàspores asiàtiques i la interculturalitat que apel·li les institucions culturals (Faneca, 2021, 2 novembre). El col·lectiu també dinamitza el cicle (Ràdio)grafies de barri [2], un procés de creació radiofònica amb mirada jove que se centra en les realitats diverses dels barris de Barcelona, a l'entorn dels espais públics i de relació intercultural.

La Trobada Internacional d'Arts Vives 'Africa Moment' és un exemple de com **les arts en viu que donen veu, espai i visibilitat a les cultures del sud global han anat guanyat progressivament centralitat**. Anteriorment un festival de dansa africana celebrat al Centre Cívic Can Felipa, al barri del Poblenou de Barcelona, aquest encontre ha anat expandint-se a centres culturals com Graner, Hangar, Filmoteca de Catalunya, F.O.C i Ateneu Popular 9 Barris, enfortint la seva vessant educativa, i celebra enguany la cinquena edició incloent un programa de formació centrat en **disciplines artístiques híbrides i en metodologies pedagògiques innovadores amb un enquadrament no eurocèntric sense precedents** en els plans de formació reglats de l'Estat, **que també contempla el tractament del periodisme cultural**. En l'edició anterior, espectacles com 'Blackbird' de Marco Motta, amb un llenguatge corporal que inclou el circ i danses provinents de la diàspora africana a les Amèriques, Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC). Diputació de Barcelona. Montalegre, 7. Pati Manning. 08001 Barcelona. Tel. 934 022 565

van fer part del programa En Residència, que introdueix la creació contemporània **als centres públics d'educació secundària de la ciutat**.

'Empatheatre', una iniciativa sud-africana basada en el valor de l'empatia

com a fonament de les arts escèniques.

L'empatia, unida a l'emergència del concepte de la societat de les cures, forma part dels temes que troben noves formes d'expressió en les arts escèniques, testimonis de la mirada que les arts, com a agitadores de sensibilitats, tenen sobre el món actual (Pignot i Saez, 2021). També es perceben com a font de solucions als complexos reptes globals que aborden les ciutats. **Els projectes de teatre col·laboratiu han engendrat nous espais socials com a processos que contribueixen a la justícia participativa en la presa de decisions, la creació de nous significats i la construcció d'igualtat** en totes les esferes socials. Amb seu a Sud-àfrica, 'Empatheatre' promou des de fa temps una **metodologia de creació teatral que implica una estreta col·laboració i solidaritat entre artistes, acadèmia i ciutadania** i que interroga públicament la manera com es viuen els actes quotidians (Shaheed, 2021). Les representacions s'han dut a terme en presons i estadis de futbol, carrers, albergs per a persones sense llar i centres de rehabilitació, **al voltant de temes que les comunitats consideren de vital importància: des de la violència al carrer fins a la gentrificació i l'habitatge públic**. La catalització de **nous conceptes de masculinitats, paràmetres de gènere i models de paternitat** també forma part d'aquesta metodologia, que acompanya la revisió de les percepcions i relacions de gènere que s'estan impulsant arreu del món en àmbits com el del patrimoni per contribuir a fer efectiu el desenvolupament sostenible. Un altre projecte innovador en aquesta línia és Magnet Theatre, un teatre comunitari amb seu a Cape Town que va produir la primera obra sud-africana per a mares, bebès i també pares, representada en tendes de campanya, la qual **evidencia que el teatre físic per a nadons –'baby theatre'– estimula la implicació afectiva dels adults amb els seus fills** (Cowley, Lachman, Williams i Berg, 2020, 11 novembre).

Imatge de '[The Frame]' del col·lectiu Eléctrico 28, que col·labora amb DeShakers

En aquest context, **l'espai públic, després dels confinaments, sembla haver renovat el seu paper com a aglutinador de les expressions artístiques més joves** i que es distingeixen a si mateixes com a eines per a la transformació de la societat. DeShakers és un col·lectiu que creu que **les arts de carrer són generadores d'empatia, coneixements i emocions, i també ajuden a definir i fer visibles els reptes socials, alhora que expressen les aspiracions de futur** de les persones. "Hi ha tota una esfera en el sector artístic que busca la transformació i està compromesa amb el seu temps i la societat, però **gran part de l'art contemporani és un art acomodat, que ha perdut el compromís.** [...] nosaltres creiem que l'art ha d'estar immers en la vida; per això estem al carrer." (Martín, 2021, 26 octubre). El col·lectiu, impulsor del manifest "Arts de carrer per la transformació social", treballa quasi exclusivament amb les noves generacions, a través de l'escolta i les preguntes, i sense gaires receptes. El 'Laboratori dels impossibles' que desenvolupen amb el projecte 'Click' transmet les inquietuds i maneres de fer dels joves, que necessàriament ocorren en l'espai públic. En aquesta línia, dins del 'Cítric', –un cicle propi de programació cultural multidisciplinari de perfil crític, satíric i polític de l'Ateneu Popular 9 Barris–, té lloc l'obra "Adultocentrisme", un treball creat conjuntament per Nus Teatre i noies i nois del Kasal de Joves de Roquetes que **posa el focus en el poc suport institucional de les propostes emergents i evidencia la capacitat de l'art jove de trobar recursos, espais i plataformes per expressar-se.**

*"Oh look! Another crappy grant which requires
my goddamned work interact with the
fucking community!"*

Vinyeta de Guy Richards Smit a la revista *Hyperallergic*, del 23 novembre de 2021

I de manera similar, les obres de teatre fòrum organitzades en el marc del programa 'Teatre per a joves' impulsades pel 'Forn De Teatre Pa'tothom', aposten perquè els joves de 16 a 20 anys diguin la seva i siguin protagonistes del canvi vers la transformació social. Aquesta entitat també participa en el 'Programa d'activitats de feminismes, antiracismes i inclusió social' organitzat en el marc del projecte europeu TIP: Theatre Tools for Islamophobia Prevention, que compta amb socis locals com SAFI - Stop als Fenòmens Islamofòbs a Catalunya, Artixoc, Transductores i SOS Racisme Catalunya. **El teatre de l'oprimit i el teatre document, a més del teatre fòrum**, han servit també per produir obres com "Pareu de parar-me" (SOS Racisme, 2021, 2 febrer) que enguany ha denunciat que les persones racialitzades i/o amb nacionalitat estrangera són més aturades per la policia que les persones blanques. A més, el programa STALKERS per a joves de 18 a 25 anys promogut per L'Artesà, un projecte públic de l'Ajuntament del Prat de Llobregat que vol construir ciutadania a través de les arts en

viu, **ofereix reflexions entorn de la migració i les arrels culturals, les pors i la violència, o temes tabú com el suïcidi juvenil**, entre d'altres.

Veus joves però consolidades com la de la comissària, productora i escriptora anglesa Sampira Al-Fihri, amb un treball que qüestiona les estructures de poder, les jerarquies, la violència, la protesta, el folklore i les figures històriques a través del teatre, **reforcen sobre aquest paper de les arts en viu com a eina revolucionària en un món canviant, recordant que tenen arrels radicals que es remunten a segles enrere**, quan figures del cànnon teatral, com Shakespeare i Brecht, estaven profundament connectats amb els problemes sociopolítics del seu temps i feien servir l'art per interrogar-los, **i afirmen que ara és el moment de la valentia**: "El compromís, empatia i amor d'alguns artistes valents que s'han unit per reimaginar la indústria és una cosa que cal aplaudir. Lideren espais comunitaris que es dirigeixen a persones a qui se'ls ha dit subliminalment: «Això no és per a tu». Però ho és i sempre ho ha estat." (Al-Fihri, 2021, 6 octubre).

Referències bibliogràfiques

- Al-Fihri, S. (2021, 6 octubre). Guest post: Sampira Al-Fihri on theatre as a revolutionary tool. *Mobius Industries*. bit.ly/31sRWBG [3]
- Ashamu, C. (2021, 22 novembre). How Africa's Cultural Institutions are Leading the Way in Audience Development and Research. *Hyperallergic* bit.ly/311o1R3 [4]
- Ateneu Popular 9 Barris (2021). *Adultocentrisme. Del Kasal de Joves de Roquetes + NUS teatre*. bit.ly/3Eycl1e [5]
- Cowley, B., Lachman, A., Williams, E. i Berg, A. (2020, 11 novembre). I Know That It's Something That's Creating a Bond: Fathers' Experiences of Participating in Baby Theatre with Their Infants in South Africa. *Frontiers in Psychiatry*. doi.org/10.3389/fpsy.2020.580038 [6]
- DeShakers (2020). *Arts de carrer per a la reconstrucció transformació social* [manifest]. bit.ly/3opSlxB [7]
- Faneca, C. (2021, 2 novembre). Catàrsia: combatre el racisme a través de l'art. *Xarxanet Notícies*. bit.ly/32R52sG [8]
- Martín, H. (2021, 26 octubre). DeShakers: "L'eix que vertebrava les nostres accions és treballar amb joves." *Surtdecasa.cat* bit.ly/3lfOtxP [9]
- Osborne, K. (2021, 4 novembre). Whose 'lived experience' matters most? *Arts Professional* bit.ly/3rEGfT8 [10]
- Pignot, L., Saez, J-P. (coord.) (2021). Ce que les arts nous disent de la transformation du monde. *L'Observatoire des politiques culturelles*, 57. bit.ly/31AyS3W [11]
- Shaheed, F. (2021). Cultural Actions Supporting Gender Equality in Cities and Territories. *UCLG Committee on Culture Reports*, núm. 9, Barcelona. bit.ly/3rDtjgg [12]
- SOS Racisme (2021, 2 febrer). SOS Racisme Catalunya y No es país para negras presentan la obra "Pareu de Parar-me". [comunicat de premsa] bit.ly/32VvbGR [13]

Categories: Entrevista

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Etiquetes: arts i creació

Etiquetes: innovació cultural

Etiquetes: pensament cultural

- [14]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2022/01/arts-viu-mon-canviant>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://ajuntament.barcelona.cat/bcnacciointercultural/ca/espai-avinyo/programacio/radiografies-de-barri-el-carmel>

[3] <https://bit.ly/31sRWBG>

[4] <https://bit.ly/311o1R3>

[5] <https://bit.ly/3Eycl1e>

[6] <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.580038>

[7] <https://bit.ly/3opSlxB>

[8] <https://bit.ly/32R52sG>

[9] <https://bit.ly/3IfOtXP>

[10] <https://bit.ly/3rEGfT8>

[11] <https://bit.ly/31AyS3W>

[12] <https://bit.ly/3rDtjgq>

[13] <https://bit.ly/32VvbGR>

[14] <https://interaccio.diba.cat/node/8838>